

Udenrigsministeriet

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg

Kopi: UPN

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Telefon +45 33 92 00 00
Telefax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
<http://www.um.dk>
Girokonto 3 00 18 06

Bilag

Sagsnummer
2021-17263

Kontor
EKN

7. juli 2020

SKRIFTLIG FORELÆGGELSE

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 12. juli 2021

Dagsordenen for rådsmøde (udenrigsanliggender) den 12. juli 2021 omfatter; *geopolitiske aspekter af nye teknologier*, *Etiopien* og *Strategisk Kompas* som diskussionspunkter. Der ventes desuden vedtagelse af rådskonklusioner om konnektivitet, som enkelte lande ventes at kommentere. Punkterne forelægges hermed Folketingets Europaudvalg til orientering. Der henvises i øvrigt til samlenotatet for rådsmødet, som er oversendt til Folketingets Europaudvalg den 30. juni 2021.

Dagsordenspunkt 1: Geopolitiske aspekter af nye teknologier

På rådsmødet (udenrigsanliggender) ventes en drøftelse af geopolitik og nye teknologier, som Danmark har arbejdet for at få på dagsordenen.

Verden har længe været præget af optimisme omkring teknologiens potentiale og de enorme samfundsmæssige gevinster inden for blandt andet sundhed, klima, uddannelse og velfærd. De muligheder eksisterer fortsat og skal gribes, men i de seneste år har datalæk, cyberangreb, påvirkningskampagner, presset for beskatning af tech-virksomheder og bekymringer om digital infrastruktur medført et mere nuanceret og realistisk syn på teknologiens rolle i vores samfund.

Rådsdrøftelsen på mandag afspejler derfor også en stigende anerkendelse i EU af, at teknologi også er udenrigs- og sikkerhedspolitik, som demokratisk valgte regeringer må forholde sig til og stå sammen om at tøjle. Danmark har som forberedelse til drøftelsen samlet en række ligesindede lande om en række konkrete forslag, der kan være med til at sætte retningen for en digital udenrigspolitik for EU. Målet er, at EU også på teknologiområdet skal kunne stå på mål for sine værdier og interesser globalt i en tid med øgede geopolitiske spændinger. Vi har sammen med gruppen af ligesindede lande blandt andet foreslået følgende:

- EU bør omfavne nye teknologier i sit samarbejde med ligesindede lande i f.eks. Nordamerika, Asien og Afrika gennem dialoger som f.eks. i det nye handels- og teknologiråd mellem EU og USA.
- EU bør etablere en regelmæssig og kritisk dialog med den globale tech-industri for at repræsentere EU's interesser og værdier sammen med civilsamfund og andre relevante aktører.
- EU bør promovere europæiske eksempler på ansvarlig udvikling og brug af teknologi med en inklusiv og bæredygtig retning, mens man skaber bedre vilkår for investeringer og samarbejde herfor i EU.

Jeg vil på rådsmødet lægge op til, at der arbejdes videre med forslagene henover efteråret.

Danmark bør gå foran i denne samtale. Vi har solide erfaringer at bygge på med vores eget tech-diplomati, og vi kan se, at EU, medlemslandene såvel som andre lande er interesserede i at trække på disse erfaringer.

Samtidig er det afgørende, at EU arbejder tæt sammen med USA og andre demokratiske nationer, som ønsker større demokratisk kontrol med den teknologiske udvikling.

Dagsordenpunkt 2: Etiopien

På rådsmødet (udenrigsanliggender) ventes en drøftelse af situationen i Etiopien, med særligt fokus på den særdeles bekymrende udvikling i Tigray-regionen samt det netop afholdte parlamentsvalg.

Konflikten i Tigray har haft fatale konsekvenser for regionens befolkning. Tallene taler deres eget tydelige sprog: Ud af en befolkning på omkring 6 millioner har mere end 5 millioner behov for humanitær nødhjælp, mens over 2 millioner er internt fordrevne. Det er vurderingen, at over 350.000 mennesker befinder sig i hungersnød. Det er flere end noget andet sted i verden og er en direkte konsekvens af den væbnede konflikt.

Parallelt med den humanitære krise har der været udbredte og alvorlige tilfælde af menneskerettighedskrænkelser. Derfor har vi fra dansk side støttet op om undersøgelserne, som foretages af den etiopiske menneskerettighedskommission og FN's højkommissær for menneskerettigheder, og arbejder aktivt for, at der også bliver fulgt op på undersøgelserne. Formålet er at kortlægge de krænkelser, der har fundet sted i Tigray, hvilket udgør et første skridt mod at stille de skyldige til ansvar og forhindre yderligere krænkelser.

Som bekendt blev der den 21. juni afholdt valg i det meste af Etiopien. Valget er ikke fuldt afsluttet, da resterende valgkredse går til valg i september. Valghandlingerne fandt sted i en yderst vanskelig kontekst med fængslede oppositionspolitikere, boykot fra dele af oppositionen, et indskrænket medierum, og en udfordret sikkerhedssituation på tværs af landet. Derfor blev valget heller ikke den demokratiske forløsning, som mange havde håbet på, efter premierminister Abiy overtog magten i 2018. Dog vurderes selve valgdagen at være forløbet forholdsvis fredeligt og der sås visse positive udviklinger, for eksempel har den etiopiske valgkommission fået øget kapacitet og uafhængighed.

I sidste uge sås en markant udvikling i konfliktens dynamik, hvor TPLF (Tigray People's Liberation Front) genindtog store dele af Tigray. Samtidig med at den etiopiske hær trak sig tilbage, erklærede den etiopiske regering en unilateral våbenhvile. Danmark og det internationale samfund har igennem en længere periode presset på for, at der indgås en humanitær våbenhvile. Derfor har vi også hilst udmeldingen velkommen, og opfordret konfliktens øvrige parter til at tilslutte sig våbenhvilen.

På rådsmødet vil jeg arbejde for, at EU skubber yderligere på for etableringen af en våbenhvile, der inkluderer konfliktens øvrige parter. Det inkluderer også TPLF samt eritreiske styrker, som bør trække sig fra Tigray øjeblikkeligt.

Den humanitære adgang synes desværre ikke at være blevet forbedret som følge af den delvise våbenhvile. Tværtimod ser vi en risiko for, at den etiopiske regering nu vil blokere adgangen til Tigray. Jeg vil på rådsmødet fremhæve, at EU må gøre alvoren af et sådan skridt helt klart for de etiopiske myndigheder.

Samtidigt vil det også være en særlig prioritet for mig, at vi i EU sikrer opfølgning på undersøgelserne af menneskerettighedskrænkelserne. EU og Danmark har været blandt de ledende kræfter i den forbindelse under den nuværende samling i FN's Menneskerettighedsråd.

Endeligt vil jeg understrege vigtigheden af, at der igangsættes en national dialogproces. Der kommer ingen militær løsning på konflikten, og der er behov for en national dialog, der kan skabe fred og forsoning i landet.

Dagsordenspunkt 3: Strategisk Kompas

På rådsmødet (udenrigsanliggender) ventes en drøftelse om status for EU's strategiske kompas, som skal medvirke til at sætte retningen for EU's forsvars- og sikkerhedspolitiske samarbejde i de kommende 5-10 år.

Jeg forelagde det strategiske kompas for udvalget den 11. februar i år forud for en forventet rådsmødedrøftelse den 22. februar. Punktet endte dog med at blive taget af dagsordenen.

Det seneste halve år har udviklingen af det strategiske kompas været i en refleksionsfase, hvor medlemsstaterne og EU-institutionerne er kommet med idéer inden for fire hovedtemaer: krisestyring, modstandskraft, kapaciteter og partnerskaber.

Fra regeringens side har vi fra starten bakket op om udviklingen af kompasset, da vi mener, at det vil gøre EU i stand til at tage større ansvar for egen sikkerhed. Vi har samtidig understreget vigtigheden af, at udviklingen af kompasset og EU's forsvars- og sikkerhedspolitik sker i tæt samarbejde med NATO, FN og naturligvis USA.

Helt konkret er vi fra dansk side kommet med flere indspil til udviklingen af kompasset. Vi har bl.a. været særligt aktive med indspil til konkrete modsvar på påvirkningsoperationer, hvilket omfatter forslag til udviklingen af en diplomatisk værktøjskasse mod hybride trusler. Derudover er vi kommet med indspil til, hvordan det strategiske kompas kan styrke EU-NATO-samarbejdet, ligesom at vi har understreget behovet for at indtænke maritim sikkerhed, civil krisestyring og irregulær migration.

Rådsmødet vil være en lejlighed til at sætte politisk retning og prioriteter for det videre arbejde. Der er overordnet opbakning til udviklingen af kompasset blandt medlemsstaterne. Nogle medlemsstater har dog været bekymrede for, om udviklingen af EU's forsvars- og sikkerhedspolitiske samarbejde vil ske på bekostning af det transatlantiske samarbejde. Den bekymring deler jeg ikke. Et styrket EU vil udgøre en bedre og mere attraktiv allieret for vores partnere, herunder USA. Derfor er det selvsagt også vigtigt for regeringen, at den videre udvikling af kompasset er med til at understøtte Europas tætte samarbejde med USA.

Det er forventningen, at kompasset vil blive vedtaget i foråret 2022 under fransk EU-formandskab.

Danmark vil som udgangspunkt kunne deltage i udviklingen af kompasset. Kompasset berører dog også aktiviteter, som Danmark grundet forsvarsforbeholdet ikke vil have mulighed for at deltage i. Det gælder fx de dele, der berører EU's militære operationer og PESCO-samarbejdet. Men vi vil naturligvis aktivt træde ind og præge debatten om EU's forsvars- og sikkerhedspolitiske udvikling, hvor vi kan, og derved sikre, at danske interesser bliver varetaget.

Dagsordenspunkt 4: Konnektivitet

I sammenhæng med drøftelsen om nye teknologier ventes enkelte lande også at kommentere den forventede vedtagelse af rådskonklusioner om konnektivitet.

I 2018 vedtog EU en fælles meddelelse om konnektivitet, der udstikker rammerne for Europas strategiske investeringer i konnektivitet, digitalisering, transport, energi og mellemfolkelige relationer med særligt fokus på Asien. Strategien skal ses som en reaktion på det øgede internationale fokus på infrastrukturinvesteringer foranlediget af Kinas Belt & Road-initiativ. Grundtanken er, at den, der bygger infrastrukturen, også sætter standarderne. Derfor har EU, herunder ikke mindst en lille åben økonomi som Danmark, klare interesser i en stærk infrastruktur og tætte forbindelser til omverdenen, ikke mindst Asien. Europas vision for konnektivitet er baseret på miljø- & klimamæssig, social og finansiel bæredygtighed, regler, multilateralisme og europæiske standarder.

Rådskonklusionerne ventes at opfordre Kommissionen og den Fælles Udenrigstjeneste til at udarbejde en ny opdateret og global fælles kommunikation om konnektivitet. Konklusionerne ventes desuden at understrege, at EU's konnektivitetsstrategi er et geostrategisk værktøj, der skal bruges til at fremme EU's sikkerheds-, udenrigs, udvikling og værdipolitiske interesser globalt. Derudover ventes der at indgå en opfordring til øget synlighed og branding af strategien og til at forbedre finansieringsmulighederne for bæredygtig konnektivitet, herunder ved i højere grad at mobilisere private midler.

Regeringen har i forhandlingerne om rådskonklusionerne blandt andet argumenteret for nødvendigheden af, at strategien får global rækkevidde, samt at det digitale får en central plads i strategien, og at EU's tilgang bliver bæredygtig og bidrager til global grøn omstilling.

Siden sidst: Orientering om sager ved EU-Domstolen: C-791/19, Europa-Kommissionen mod Polen (disciplinærsager mod polske dommere)

Afslutningsvist vil jeg gerne bringe ovennævnte sag ved EU-Domstolen i erindring, idet der nu er fastsat dato for domstolens afsigelse af dom. Dommen afsiges den 15. juli 2021.

Der er tale om den traktatkrænkelssag, som EU-Kommissionen har anlagt mod Polen om disciplinære sanktioner mod de polske dommere.

Regeringen støtter Kommissionen i retssagen, og den 6. maj 2021 kom der forslag til afgørelse fra generaladvokaten. I generaladvokatens forslag står Kommissionen, regeringen og ligesindede medlemsstater til at få medhold, og Polen står til at blive dømt for brud på traktatens krav til bl.a. uafhængige domstole.

Et forslag fra en generaladvokat er ikke bindende, men det er positivt, at generaladvokaten er enig med Kommissionen og regeringen i denne vigtige sag.

Der henvises i øvrigt til notat om sagen oversendt til Folketingets Europaudvalg den 29. januar 2020.

Jeppe Kofod